

نکته و تست ادبیات و زبان فارسی - دکتر هامون سبیطی - جمله‌ی ساده و اجزای آن

۱ - کدام گزینه را می‌توان جمله‌ی سه‌جزئی با مسند به‌شمار آورد؟

- (۱) همین حالا از خواب بیدار شد.
(۲) میان آن دو در تمام آن سال‌ها دعوا نشد.
(۳) آیا در این مورد پیشنهادی نیست؟
(۴) هنوزم جرئت این کار هست.

۲ - در کدام گزینه، «مسند» به کار رفته‌است؟

- (۱) دوستم را آشفته و پریشان در بازار دیدم.
(۲) من آینده‌ی او را درخشان می‌بینم.
(۳) من از گذشته‌ی او چیزهای بسیار می‌دانم.
(۴) در این جا جمعیت بسیاری بود.

۳ - کدام جمله دارای «مسند» نیست؟

- (۱) او بسیار ماهر می‌نماید.
(۲) او را فرد مطمئنی یافتی؟
(۳) نظر شما را درست می‌گیریم.
(۴) او همیشه نکات منفی طرح را می‌بیند.

۴ - در عبارت «همه چیز را گذران و همه‌ی احوال عالم را اموری ناپایدار تلقی می‌کرد؛ از این رو از هیچ پیشامد جالبی زیاده اظهار شادمانی نمی‌کرد و هیچ حادثه‌ی سوئی هم او را پریشان نمی‌کرد.» همه‌ی گزینه‌ها به جز «مسند» یکی از جمله‌ها هستند.

- (۱) گذران (۲) اموری ناپایدار (۳) اظهار شادمانی (۴) پریشان

۵ - نوع کدام جمله، «سه‌جزئی با مفعول» است؟

- (۱) از آن روز چند نوع غذا را بر خود حرام نمود.
(۲) این سختی‌ها او را فردی خودساخته بار آورد.
(۳) بعد از آن روز محل غذا خوردنش را از دیگران جدا ساخت.
(۴) تمام پس‌انداز یک سال خود را بر سر این کار هدر داد.

۶ - در کدام یک از جمله‌های زیر، متمم اجباری به کار رفته‌است؟

- (۱) چگونه در میان این هیاهو بیاساید روح آن عزیز.
(۲) تمام وجودش از شدت عصبانیت می‌لرزید.
(۳) از بیابان‌های بی‌آب‌وعلف به پایمردی ایمان گذشتند.
(۴) از درد جدایی در دل می‌گریست.

۷ - در هیچ‌یک از گزینه‌ها متمم‌ها اجباری به کار نرفته‌است، مگر در گزینه‌ی

- (۱) بادی عنان‌گسیخته به سوی ما می‌وزید.
(۲) من به کوه‌ها نگاه می‌کردم.
(۳) چند بار به دور درخت چرخیدم.
(۴) بر کاخ پوشالی استبداد خواهیم تاخت.

۸ - ساختار کدام جمله متفاوت است؟

- (۱) ظرف مدت کوتاهی با آن‌ها درآمیخت.
(۲) با دقت به بررسی ماجرا خواهیم پرداخت.
(۳) به هیچ وجه با آن‌ها نمی‌سازد.
(۴) از کنکور برای خود غول ساخته‌ایم.

۹ - ساختار کدام گزینه با سه گزینه‌ی دیگر، یکسان نیست؟

- (۱) او را از اسارت دشمن آزاد کردند.
(۲) او را از دست آن‌ها نجات دادم.
(۳) از او اعتماد به نفسش را گرفتند.
(۴) تو با این کار خود به ما درس دادی.

۱۰ - در عبارت «خوش‌بختانه سیمرخ، کودک را یافت. به او غذا خوراند و سال‌ها او را با بچگان خویش پرورد تا این که سام در خواب

مردی را از سرزمین هند دید که مژده‌ی حیات فرزند را به او داد.» چند جمله‌ی سه‌جزئی و چند جمله‌ی چهارجزئی وجود دارد؟

- (۱) دو جمله‌ی سه‌جزئی و سه جمله‌ی چهارجزئی
(۲) سه جمله‌ی سه‌جزئی و دو جمله‌ی چهارجزئی
(۳) چهار جمله‌ی سه‌جزئی و یک جمله‌ی چهارجزئی
(۴) یک جمله‌ی سه‌جزئی و چهار جمله‌ی چهارجزئی

(ریاضی ۹۲، با تغییر)

۱۱ - تعداد اجزای تمام جمله‌ها، به استثنای جمله‌ی با یکدیگر یکسان است.

- (۱) شیخ نیشابور عمق فکر و قدرت بیان مولانا را شایسته‌ی تحسین دانست.
(۲) شیخ، کودک نو رسیده‌ی بهاء ولد را انسانی برتر از انسان‌های عادی یافت.
(۳) در دیدار میان آن دو، مولانا، عطار را با پدر خویش تقریباً هم‌سان یافت.
(۴) شیخ نیشابور در میان همه‌ی عارفان سرشناس، تنها، آن کودک نورسیده را شناخت.

۱۲ - ساختار کدام جمله، «چهارجزئی با مفعول و متمم» است؟

- (۱) در ادبیات روایی ما، «بوف کور» مقام برجسته‌ای دارد.
(۲) کرختی ناشی از لذت هنری، به ما اجازه‌ی انتقاد نمی‌دهد.
(۳) به هیچ وجه قصد ما بازخوانی کتاب نیست.
(۴) در این‌جا خواننده و نویسنده رابطه‌ی خود را مشخص می‌کنند.

(هنر ۹۲)

۱۳ - اجزای جمله‌ی زیر با کدام جمله مطابقت دارد؟

«عروض و اوزان شعری عربی با تأثیر در شعر فارسی، اوزان تازه‌ای به وزن‌های شعر ما افزوده است.»

- (۱) افسانه‌های ایرانی و شرقی مانند سندبادنامه، شاهنامه و ... در ادب اروپا نفوذ کرده است.
(۲) شگفتی‌های سرزمین پر از رمز و راز هند در آثار ادبی ما منعکس گردیده است.
(۳) ایران از قدیم‌ترین زمان‌ها به ادب همه‌ی کشورهای مهم اروپایی الهام بخشیده است.
(۴) قبل از عصر تیموری، ادبیات و اشعار ترکی و فارسی وسعت چندانی نداشت.

۱۴ - در متن: «پدرم غصه می‌خورد، پیر و زمین‌گیر می‌شد. همه چیزش را از دست داده بود. فقط یک دل‌خوشی برایش مانده

بود. پسرش با تلاش درس می‌خواند و به کتاب و مدرسه دل‌بستگی داشت.» چند جمله‌ی سه‌جزئی یافت می‌شود؟ (سراسری ۹۳-هنر،

با تغییر)

(۴) دو

(۳) سه

(۲) چهار

(۱) پنج

(فارح ز کشور ۹۵)

۱۵- در مصراع‌های زیر همه نوع جمله یافت می‌شود، به‌جز:

الف - می پرستی می‌رساند خانه تن را به آب

ب - پرستاری ندارم بر سر بالین بیماری

ج - دیدیم به رفتن قد آن سرو روان را

د - من عاجزم ز گفتن و خلق از شنیدنش

ه - دوش آمد ناصحی سوی ملامت خانام

(۱) سه جزئی گذرا به مسند

(۲) سه جزئی گذرا به مفعول

(۳) چهار جزئی گذرا به مفعول و متمم

(۴) سه جزئی گذرا به متمم

(تهری ۹۵، با تغییر)

۱۶- در کدام بیت، متمم فعل، مقدم بر سایر اجزای جمله است؟

(۴) به دست غم گرفتارم بیا ای یار دستم گیر

به رنج دل سزاوارم مرا مگذار، دستم گیر

(۱) با من دلشده گر یار نسازد چه کنم؟

دل غمگین مرا گر ننسازد چه کنم؟

(۲) بر بساط دل سماع عیش گستردند لیک

در جهان صاحب‌دلی کو تا شود مهمان دل

(۳) ز شوق در دل من آتشی چنان افروز

که هر چه غیر تو باشد بسوزد آن را پاک

۱۷ - در همه‌ی ابیات به استثنای بیت حذف فعل به قرینه‌ی معنوی صورت گرفته‌است. (سراسری ۹۳-تهری)

(۱) کسی را بده پایهی مهتران / که بر کهتران سر ندارد گران

(۲) که یا رب بر این بنده بخشایشی / کز او دیده‌ام وقتی آسایشی

(۳) یکی شخص از این جمله در سایه‌ای / به گردن بر از حله پیرایه‌ای

(۴) بداندیش را جاه و فرصت مده / عدو در چه و دیو در شیشه به

(سراسری، انسانی ۹۱)

۱۸- در همه‌ی ابیات به‌جز بیت حذف فعل به قرینه‌ی معنوی صورت گرفته‌است.

(۱) چنان که در نظری در صفت نمی‌آیی / منت چه وصف بگویم تو خود در آینه بین

(۲) فروغ رای تو مصباح راه‌های مخوف / عنان عزم تو مفتاح ملک‌های حصین

(۳) ابر رحمت بر تو باران سال و ماه / روح راحت بر روان والدین

(۴) بخت را با دوستانت اتفاق / چرخ را با دشمنان حرب حنین

۱۹- اجزای جمله‌ی «نوروز، این پیر غبارآلود، در طول تاریخ کهن خویش، روزگاری در کنار مغان، اوراد مهرپرستان را می‌خوانده‌است»

در کدام گزینه درست مشخص شده‌است؟

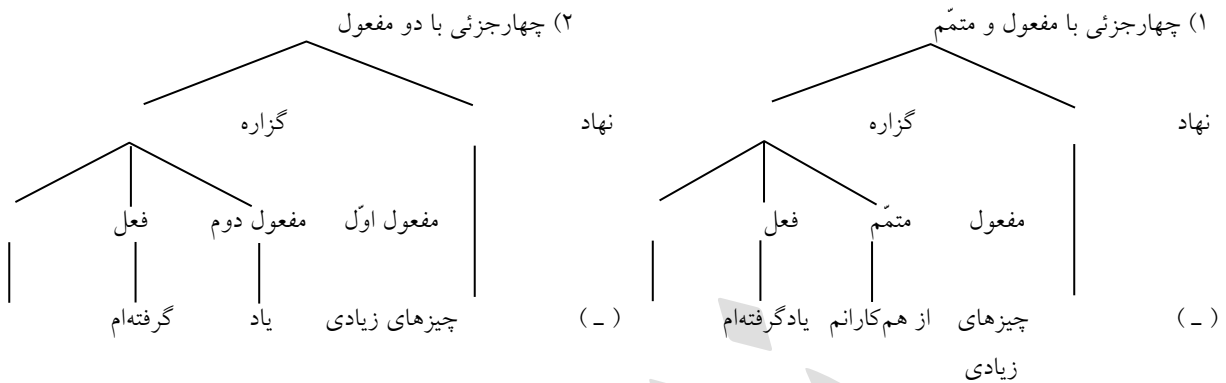
(۱) نوروز، این پیر غبارآلود - مهرپرستان - می‌خوانده‌است

(۲) این پیر غبارآلود - اوراد - می‌خوانده‌است

(۳) نوروز - اوراد - است

(۴) نوروز - اوراد مهرپرستان - می‌خوانده‌است

۲۰ - نمودار جمله‌ی «در طول چند سال کار در این اداره، چیزهای زیادی از هم‌کارانم در واحدهای مختلف یادگرفته‌ام.» کدام است؟

۲۱ - نوع کدام جمله با سه جمله‌ی دیگر تفاوت دارد؟

- (۱) اگر خدا بخواهد (۲) به امید خدا

۲۲ - شمار اجزای کدام جمله بیشتر است؟

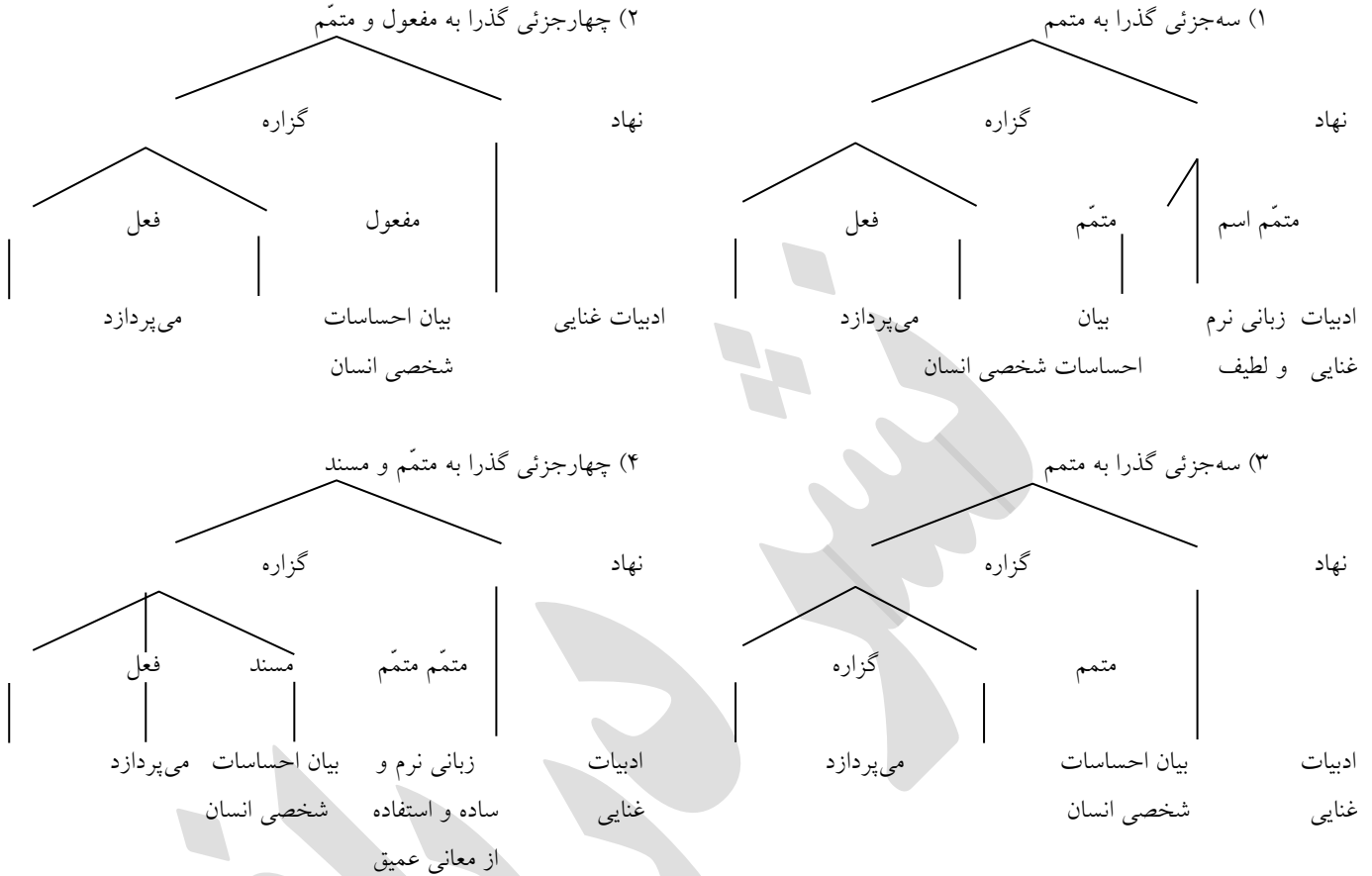
- (۱) قدم نورسیده مبارک.
 (۲) تعصب یعنی شکست.
 (۳) هفت هشت تا پنجاه و شش تا.
 (۴) استعمال دخانیات ممنوع.

۲۳ - کدام گزینه به شیوه‌ی بلاغی سروده‌نشده است؟

- (۱) گریزان همی شد جم اندر جهان / پری‌وار گشته ز مردم نهران
 (۲) کنیزک بخندید و آمد دوان / به بانو بگفت ای مه مهربان
 (۳) سراینده دهقان موبدنژاد / ز گفت دگر موبدان کرد یاد
 (۴) ای که پنجاه رفت و در خوابی / مگر این پنج روز دریایی

۲۴ - نمودار جمله‌ی «ادبیات غنایی با زبانی نرم و لطیف، با استفاده از معانی عمیق و باریک، به بیان احساسات شخصی انسان می‌پردازد» کدام است؟ (سراسری انسانی- ۸۱)

۲۵ - در کدام بیت یک جمله‌ی سه جزئی گذرا به متمم از مصدر «ساختن» وجود دارد؟ (سراسری ۹۳-انسانی)

- ۱) بیارید داننده آهنگران / یکی گرز سازند ما را گران
- ۲) فروزنده‌ی او چو مهتر پسر / همی ساخت از بهر او تاج زر
- ۳) چشم از تو برنگیرم گر می‌کشد رقیبم / مشتاق گل بسازد با خوی باغبانان
- ۴) کیمیای عشق او از خون دل‌ها ساختند / عاشقانش در طلب زین روی جان‌ها باختند

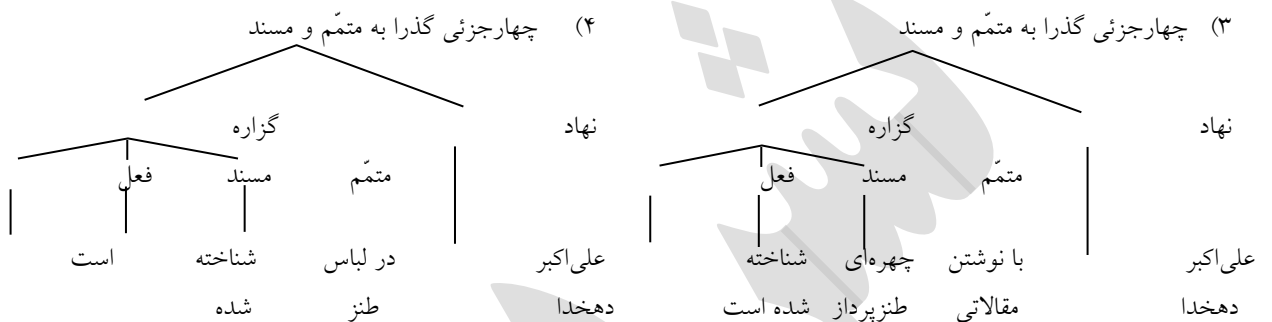
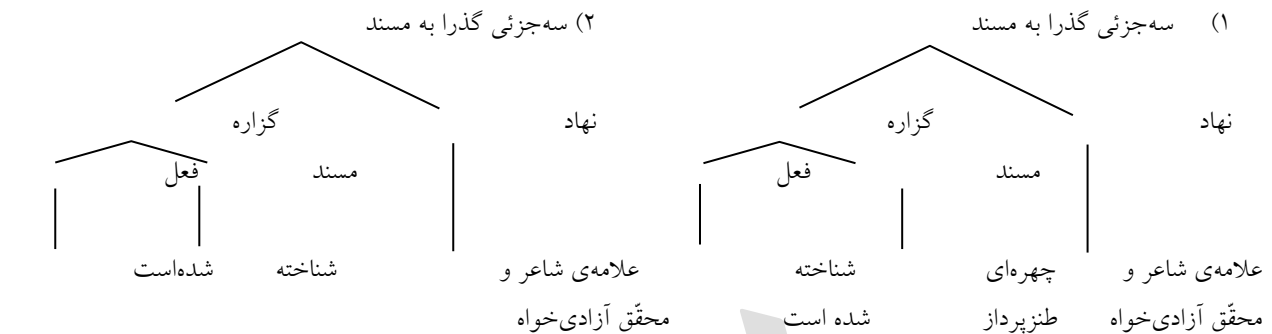
۲۶ - اجزای تشکیل‌دهنده‌ی جمله‌های اول، سوم و چهارم، به ترتیب کدام است؟ (سراسری ۹۳-ریاضی)

«پدرم لیسانسم را به دیوار گچ فروریخته‌ی اتاقمان آویخت. مزایای قانونی تصدیق و نام و نشان مرا با خطی زیبا بر آن نگاشته بودند. آشنایی در کوچه و محله نماند که تصدیق مرا نبیند و آفرین نگوید.»

- ۱) سه جزئی گذرا به مفعول، دو جزئی (ناگذر)، سه جزئی به مفعول
- ۲) چهار جزئی گذرا به مفعول و متمم، سه جزئی گذرا به متمم، سه جزئی گذرا به مفعول
- ۳) چهار جزئی گذرا به مفعول و متمم، دو جزئی (ناگذر)، سه جزئی گذرا به مفعول
- ۴) سه جزئی گذرا به مفعول، سه جزئی گذرا به متمم، چهار جزئی گذرا به مفعول و متمم

۲۷ - نمودار عبارت «عَلَمَه‌ی شاعر و محقق آزادی‌خواه، علی‌اکبر دهخدا، با نوشتن سلسله مقالاتی در لباس طنز با عنوان چرند و پرند و با امضای دخو چهره‌ای طنزپرداز شناخته شده است.» کدام است؟ (سراسری ۸۳)

۲۸ - نوع متمم در کدام گزینه درست مشخص نشده است؟

- (۱) بی قرارم همچو گل در گلشن از جور نسیم (متمم اسم)
- (۲) چون گریز از همدمی گردن‌کش و مغرور نیست (متمم اجباری)
- (۳) دل همچو پرستویی هر دم به دیاری شد (متمم اختیاری)
- (۴) دلدار چه کس بودم یا دل به چه کس دادم (متمم فعل)

۲۹ - در کدام گزینه متمم یافت می‌شود؟

- (۱) تا زنده هستم زنده، هستم تازنده بر انصار بیداد / با اسبی از طوفان و تندر با نیزه ای از شعر و فریاد
- (۲) می‌آمدی و سینه برافروخته‌بودی / زان عشق که عمری به دل اندوخته‌بودی
- (۳) به رخ کشیده نگاهم ز اشک پرده چنان / که نوعروس غمین رویند توری را
- (۴) من کاج پیر استوارم، از روزگاران یادگارم / حیران نظر دارد به کارم بیدی که می‌لرزد ز هر باد

(سراسری زبان-۹۴)

۳۰ - در کدام بیت متمم فعل بر سایر اجزای جمله، مقدم شده است؟

- (۱) با آتش عشق تو کجا جای قرار است؟ / با این دل دیوانه که را برگ صبوری است؟
- (۲) از حدیثم بوی جان امروز می‌آید که من / دوش بی‌تشویش دل در صحبت جان بوده‌ام
- (۳) از کعبه چه پرسی خبر اهل حقیقت / کاین طایفه در کوی خرابات مغانند
- (۴) از جرعه‌ی من بزمگه باده‌گساران / چون چشم من از خون جگر لاله‌ستان بود

۳۱ - با توجه به عبارت: «خطی را که ایرانیان در عصر اشکانی و ساسانی به کار می‌بردند و تا چند قرن بعد از اسلام هم در گوشه و کنار ولایات شرقی ایران برای نگارش آثار فکری و فلسفی مربوط به آیین‌های پیش از اسلام، به کار می‌رفته است، «خط پهلوی» می‌نامند.» اجزای تشکیل دهنده‌ی جمله‌ی پایه (اصلی) کدام است؟ (سراسری ۸۴)

- (۱) سه جزئی گذرا به مسند
(۲) سه جزئی گذرا به مفعول
(۳) چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند
(۴) چهار جزئی گذرا به مفعول و متمم
(سراسری ۸۹)

۳۲ - در همه‌ی ابیات به جز بیت اجزای جمله به شیوه بلاغی بیان شده است.

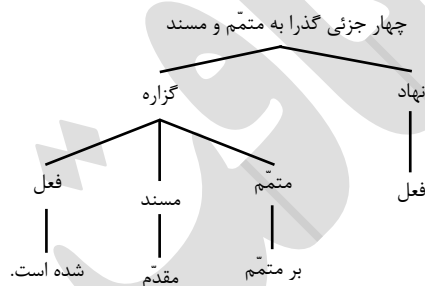
- (۱) درَد مست نادان گریبان مرد / که با شیر جنگی سگالد نبرد
(۲) هنرور چنین زندگانی کند / جفا بیند و مهربانی کند
(۳) ز هشیار عاقل نزید که دست / زند در گریبان نادان مست
(۴) از آن تیره‌دل، مرد صافی درون / قفا خورد و سر بر نکرد از سکون

۳۳ - «پشت پنجره ایستاده بود و میله‌های آهنی را با دست‌هایش می‌فشرد، مثل بچه‌ای دو سه ساله، لب برچیده بود. چشم‌های پر بغض و کینه‌اش به دیوار نوساز، به بتا و عمله‌ها خیره شد. هر چه از او می‌خواستند یا هر چه از او می‌پرسیدند، همه را نشنیده می‌گرفت.» اجزای تشکیل دهنده‌ی جمله‌ی اول، دوم، ششم و هفتم به ترتیب کدام است؟ (سراسری ۹۱، با تغییر)

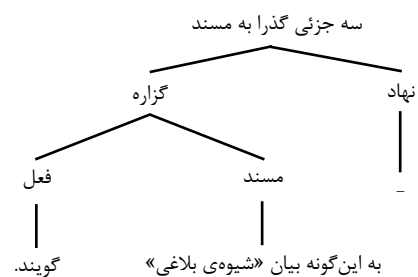
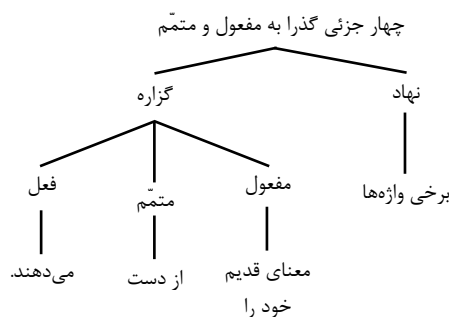
- (۱) دوجزئی (ناگذر)، چهارجزئی گذرا به مفعول و متمم، سه جزئی گذرا به مفعول، چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند
(۲) دوجزئی (ناگذر)، سه جزئی گذرا به مفعول، چهارجزئی گذرا به مفعول و متمم، چهارجزئی گذرا به مفعول و مسند
(۳) سه جزئی گذرا به مسند، سه جزئی گذرا به مفعول، سه جزئی گذرا به مسند، چهارجزئی گذرا به مفعول و متمم
(۴) سه جزئی گذرا به مسند، چهارجزئی گذرا به مفعول متمم، چهارجزئی گذرا به مفعول و مسند، سه جزئی گذرا به مفعول

۳۴ - نمودار کدام جمله، درست ترسیم شده است؟ (سراسری ۸۷)

- (۱) به این گونه بیان «شیوه‌ی بلاغی» گویند.
(۲) در این جمله، فعل بر متمم مقدم شده است.

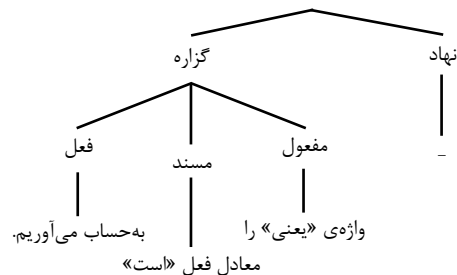

(۴) برخی واژه‌ها معنای قدیم خود را از دست می‌دهند.

(۳) در چنین جمله‌هایی واژه‌ی «یعنی» را معادل

فعل «است» به حساب می‌آوریم.
چهار جزئی گذرا به مفعول و مسند

۳۵- نقش کلمات مشخص شده به ترتیب در همه‌ی ابیات به جز بیت کاملاً درست است. (تهری ۹۳، با تغییر)

(۱) نیک، بیش از بد، حجاب راه بینایان شود / زحمت گل بیش تر از خار باشد دیده را (قید، مسند)

(۲) طالبان و سالکان در راه تو / جمله هم چون چاکرند و شاه تو (نهاد، بدل)

(۳) تو کز خلوت نداری بهره خرج انجمن ها شو / که باشد در صدف چون گوهر سیراب عیش ما (مفعول، متمم)

(۴) گردش پرگار ما را حلقه‌ی مویی بس است / مرکز سرگشتگی ها خال دل جویی بس است (نهاد، مضاف‌الیه)

دانشگاه
داریافت